

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Na bolje gre.

II.

Odkar živi kat. tiskovno društvo, stoji celo za blagor slovenskega kmeta, noben drug stan mu ni toliko na srcu, kakor kmečki. To pa se godi zavljo tega, ker si vsak drug stan pomaga, kjer mu je treba, lahko sam. Več ali manj ima že vsak drug svoje može, celo svoja glasila, ki skrbé za-nj, samo kmečki stan pogreša sicer oboje.

Da se pomore torej temu, kolikor se da, to je prav tisto, kar namerava naše tisk. društvo; za to vzdržuje „Slov. Gospodarja“. Le-ta je tedaj na slov. Stajerju glasilo prav ali vsaj v prvi vrsti za slov. kmeta. Pač že stane društvo teh 19 let, kar ga izdaje, veliko denarja, pa še veliko več truda. Bralci „Slov. Gospodarja“ vedo, da je to gola resnica; ni treba da se njim razlaga to še na dolgo.

Kar nas pri tem tolaži in z nečim veseljem napolnjuje, pa je to, da celo naše delovanje ni bilo zastoj. Če dalje več se kaže uspeha.

Slov. kmet, izlasti tisti, ki bere slov. reči, dobro čuti, kdo mu je pravi prijatelj, kmalu slutiti, kdo se mu le štuli za prijatelja. Volk izpozna, naj se mu prav, kedar mu tako kaže, preobleče v ovčja oblačila. Kdor njegov jezik sovraži, kdor mu vriva drugega v šole, v uradnike, v cerkev, v domače življenje, tak je bralcu „Slov. Gospodarja“ volk in mu ostane volk, naj se mu še sicer dobrika, kolikor mu drago. Se ve, da, kedar je čas volitve, temu dobrikanju ni konca ne kraja.

Vse zastoj. Tako dobrikanje ne izda več pri našem kmetu. Volitve, ki so se sem od leta 1861 naprej do lani godile, so nam za to glasna priča. Slovenci smo skoraj vsakokrat, s kraja s težavo, potlej pa smo zmerom lepše zmagovali. Kar pa je več, je to, da jih pride skorej vsakokrat večje število volit ter je čedalje manj omahljivcev.

Naš nasprotnik, iz večine „po sili nemec“, pa že torej obupava nad svojo zmago, kajti tudi njegova strašila: rabota, tlaka, desetina... nič nimajo več moči pri volilcih. Naš kmet, podučen po možéh svoje krvi, ve, da je vsega tega konec in da noben Slovenec, najmanj pa ti, ki vzdržuje „Slov. Gospodarja“, ne mara tistih časov nazaj, ko so še bile take reči mogoče. Kdor bi bil prvi zoper nje, to bi bil „Slov. Gospodar“, bilo bi to naše tiskovno društvo. Kdo bi še kje imel od njih dobička? Katerim je bila kedaj rabota nesla, ti niso bili, niso sedaj naši. To je nam popolnem tuje pleme.

Na take reči pa tudi ne misli nihče več; to vedo dobro celo tisti, ki vam kriče: Rabota, tlaka, desetina pride, če daste glas Slovincem! Drzni pa so še vse eno ter trobijo to na uho nevedni tolpi nemškutarskih kmetov. Mogoče, da jim še verjame katera teh na duhu ubogih butic, drugim, zavednim kmetom pa so te reči že zdavna le „strah v prosu“; še vrablji se ga ne boje več.

III.

Se ve, da nam ne gre in ne more iti samo za slov. jezik. Jezik je le lupina, ki kaže, kako zrno je pod njo. Kaj pa, če je zrno piškavo ali ga celo ni pod lupino? — Na taki lupini, na lupini sami je nam premalo. Mi čemo več, mi čemo zrno.

Če stoji torej s slovenskim jezikom, za čegar veljavo se borimo vsa ta leta, le tako, potlej, ah, pa le denimo „puško na klin“! Naše vojske je konec.

Toda to ni, na robe; naše upanje, ne! rečimo: naše prepričanje je, da, dokler Slovence ni sram, dokler se celo ponaša s tem, da govori slovenski, dotlej še varuje one svetinje, ki se mu tako lepo podajo, to je: krščansko vero, trezno življenje, pravo domoljubje... Dokler pa je nam to zaupanje še mogoče, dotlej ne odstopimo z bojišča, naj velja, kar rado.

In za le-to zaupanje imamo še vso pravico.

Dosehdob nam je, hvala Bogu, še to lahko, trdno, dá, še raste nam z vsacim dnevom. Zakaj kdor se čuti pri nas Slovence, njemu so te svetinje slov. kmeta drage in če pri kom ni več tega, on ni več Slovenec, če se prav še štuli med Slovence. Na njegovem sadu ga izpoznamo ter se ne zmotimo pri njem lahko. Znamenja so za to preveč očitna.

Nevihita ne trpi dolgo, ona stori včasih veliko škodo, pa kar stoji trdno, tega ne odplavi. Le lepše pokaže se nam v novem svitu solnca.

Naše slovensko ljudstvo je večji del kmečko; kar ga pride v trge ali v mesta, tisto se rado zgubi in sprejme rado tuj jezik, ž njim pa tudi tuje šege, tuje navade, tuje razvade. Vse to pride, se zatrese sicer sem ter tje po tujih ali tudi po domačih ljudeh, če so bili v tujih krajih, med naše dobro, pošteno, kmečko ljudstvo.

To ni dobro in žal, da se godi zdaj že bolj, ko je treba. Ali kdor je pravi Slovenec in se zavé tega, njega se ne prime z lehka ta tuja laži-omika; njemu so še zmerom ljube stare navade, stara poštenost, stara kršč. vera. To je vsaj gotovo: kdor drži iz srca z našo, slovensko stranko, on ni slab človek, ni slab kmet, ni slab rokodelc. Plevel samo pade; kar pa je čvrste pšenice, to ostane.

In to je veselo znamenje. Kdor torej budi v našem kmečkem ljudstvu to zavest, da je poštene, slovenske krvi, ta hodi in vodi tisto po pravi poti do sreče. To pa je in ostane naša pot. Vsaka druga je kriva. (?)

Naš jezik in javne naprave.

Z veseljem zapazuje potnik v nekaterih postajah Rudolfove železnice na Kranjskem zraven nemškega tudi slovenski napis; večkrat kliče se tudi slovensko ime dotične postaje.

Zakaj pa se ne nahajajo v vseh postajah na Kranjskem in slovenskem Štajerju tudi slovenski napisi zraven nemških, zakaj se tam imena postaj ne kličejo tudi v slovenskem jeziku, to je nam s kratka nerazumljivo.

V krajih, kjer Slovenci prebivajo, bi morala vlada že po postavi skrbeti za to, da se slovenski jezik spoštuje, kakor nemški; ona ne sme čakati, dokler se kdo oglasi in pravi: mi hočemo imeti slovenske napise na postajah; njena dolžnost je sploh nikomur krivice ne delati in to ne zadostuje, ako krivico takrat le od strani, če se že kdo zaradi nje pritoži. Spet ne zadostuje, ako se bere samo na postaji tudi slovensko ime dotičnega kraja; zraven vsakega nemškega napisa mora stati slovenski napis, — kakor zraven „Kasse“ — „blagajnica“; zraven „k. k. Postamt“ — „c. kr. poštni urad“; zra-

ven „k. k. Telegrafenam“; „c. kr. brzojavni urad“; itd.

Pri tej priliki moramo pa ob enem omeniti sploh napise na javnih poslopih.

Na Koroškem in spodnjem Štajerskem najdeš povsod, na Kranjskem še v mnogih krajih izključljivo nemški napis, „k. k. Postamt“, „k. k. Telegrafenam“, „k. k. Lottokollektur“, „k. k. Bergamt“, „k. k. Kreisgericht“, „k. k. Steueramt“ itd. Zares moramo vprašati, ni li mogla vlada v teh svojih šestih letih odstraniti in prepovedati tako neznosnega razžaljenja našega narodnega čuta? Tukaj naj si vlada blagovoljuo ogleda, kako se mi Slovenci povsod na steno pritiskujemo.

Kaj bi drugi narod, kaj bi Nemec storil, če bi se v popolnoma nemškem kraju nad sodnijo nahajal slovenski ali laški napis. To naj vlada prevdarja.

Poslanci ganite se v državnem zboru, povejte pred celim svetom, kako se godi ubogemu slovenskemu narodu v devetnajstem stoletju, zahtevajte z vso resnobljostjo v našem imenu, naj se odpravijo take nepostavnosti! —

Gospodarske stvari.

Česenj je prè dobro sredstvo zoper napihovanje goveje živine in pasjo steklino.

V nekem nemškem gospodarskem listu priporoča izkušen živinozdravnik česenj kot izvrsten pomoček zoper napihovanje goveje živine. Vzamejo se na liter mleka tri ali dve drobno razrezani glavici česnja. Ta zmes se dobro prekuha, potem z deskico trdno zavezne in v hlev na kako mesto postavi, kjer more pri miru stati. Čim bolj se tekočina skisa in bolj zavreje, tim vspešnejše deluje kot zdravilo v slučaju, če kako živinče vsled te bolezni vzboli.

Brž ko se kako živinče napihne, dá se mu $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ litra te tekočine vsak četrt ali vsake pol ure, dokler ne ozdravi. Živinčeta, ki slabo prebavljajo in so ravno zaradi tega ti bolezni bolj podvržena od drugih, naj od časa do časa dva ali tri dni zaporedoma $\frac{1}{4}$ litra na dan te tekočine dobivajo. Tako je napihovanje manj nevarno.

V novejšem času so posebno Francoski učenjaki in strokovnjaški listi česenj začeli zelo hvaliti in upanje izraževati, da se boše ravno česenj kot dobro zdravilo zoper strašno bolezen pasje stekline porabljalati mogel. Česenj deluje posebno ugodno na prebavne in dihavne organe in na ledvice. Tudi se da dobro rabiti, kedar je treba kde na kakem mestu na telesu mehurje navleči. Že nek star španjski zdravnik je bil česenj z najboljšim vspehom kot zdravilo zoper steklino porabljeval. Devet ljudi je bilo od

steklega psa popadenih. Oni, katerih rane so bile izžgane z razbeljenim železom, so vsi pomrli, oni pa, katere je z česnjem ozdravljaj, so popolnoma okrevali. Skuhal je glavico česnja v 720 gramih vode tako, da se je na 500 gramov vkuhala. Od te tekočine je dajal, ko se mu je brž ko mogoče popadena rana s čisto mrzlo vodo izprala in s stolčnim česnjem iztrla in ž njim obezala, vsak dan po 60 gramov. Razun tega je moral bolenik na tešče po dve glavici česnja na dan s kruhom pojesti. Brž ko ga je besnost pograbila, so se celi čopi česnja pred njega položili, katere je, dokler je besnel, grizel in žvekal, tako da je naposled od česnja, rekel bi, ves omamljen postal.

Po neki naključbi se je v novejšem času na te skušnje zopet pozornost širjih krogov obrnila. Nek mlad kmet je bil namreč od steklega psa popaden. Djali so ga v neko čumato, v kateri je ob stenah dosti česnja v dolgih kitah spletenega za sušenje viselo. Besneč kmet je česnjeve kite raz sten potrgal, česenj žvekal in grizel, ter je propal naposled v neko nezavedno omamo, iz katere se je pre zdrav zopet probudil.

Če damo tudi veljati, da ti poročili obeh zdravnikov ne morete še za dokaz veljati, da je česenj tako rekoč nezmotljivo in gotovo zdravilo v ti strašni bolezni, vendar pa tudi nemožnost njegovih učinkov ni dokazana in želeto je, da se stvar poskuša in dalje zasleduje.

Petelin, ki si perje iz repa piplje.

V tem slučaju je malo kaj pomagati. Sve tuje se, da se perje v repu s kako smrdečo stvarjo namaže, morda s katranom, petrolejem ali s čem takim. Morebiti kaj pomaga.

Sejmi. 23. aprila: v Ptui; 24. aprila v Mozirji; 25. aprila pri sv. Jurju na Ščavnici, v Vuzenicah; 27. aprila v Kozjem, v Šmarji pri Jelšah.

Dopisi.

Iz Maribora. (Pri občnem zboru družbe duhovnikov) dne 14. t. m. se je sešlo 22 družbenikov, ki so za bodočo triletno dobo 1885—1887 izvolili naslednjih 7 odbornikov, z ozirom na večino glasov tako razvrstjenih: Kosar, Dr. Križanič, Hrg, Ogradi, Modrinjak, Dr. Pajek, Žičkar.

Odbor se je sešel o prvi priliki po dokončani seji in se vstanovil tako-le: Predsednik Fran Kosar, predsednikov namestnik Lovro Hrg, denarničar dr. Ivan Križanič, in za tajnika je bil izmed družbenikov izvoljen in z ozirom na § 14 društva prav. v odbor poklican profesor Anton Ribar. Odbor šteje tedaj za bodočo dobo 8 udov.

Izmed obravnav občnega zbora naj dostavimo to-le:

Se pred volitvo so izrekli vlč. g. stolni dekan Ignacij Orožen, od začetka družbe njeni odbornik in od l. 1878 tudi njeni denarničar, da jim sedanja premnoga opravila ne dopuščajo, sprejeti nove volitve. Zbor temu ni mogel vgovarjati, zato pa jim je izrekel za mnogoletni trud in ljudomilo sodelovanje najtoplejšo zahvalo.

Občni zbor je vzel na dalje z veseljem na znanje poročilo o stavljenju društvenega hrama v Dobrnskih toplicah, ter je votiral navdušeno zahvalo č. g. dekanu Korlu Gajšek za njegovo požrtvovalnost v blagor družbe.

V zadevi spremembe društva. pravil pa se je poročalo to-le:

Iz 18 dekanij ni došlo nobenih nasvetov spremembe; znamenje, da so tamošnji družbeniki s pravili zadovoljni.

Štiri dekanije: sv. Jurij na Ščavnici, sv. Lenart, Šmarje in Zavrtje pravila izrečno hvalijo, in iz St. Lenartske dekanije en sam družbenik drugi točki § 11 oporeka, toda neopravičeno.

Tedaj le iz dveh dekanij, iz Celjske in Novocerkovske so došli prav za prav nasveti na spremembo. Toda v Celjski dekaniji, ki je takrat štela 13 družbenikov, so le 4 gg. premembe nasvetovali, 7 pa se jih je pismo izreklo zoper vsako premembo. In tudi v Novocerkovski dekaniji jih je med 14 družbeniki le 6 premembe nasvetovalo.

Pri tem položaju je imel odbor pravico, občnemu zboru predlog staviti na prehod k dnevnemu redu. Vendar pa tega ni storil, temveč je v slednji seji l. 1884 sklenil, občnemu zboru vestno poročati od §. do §. vse nasvetovane premembe, naj potem vkrene, kakor mu drago.

Občni zbor pa je nasvete poslušal le do §. 7 in vse odbivši sklenil, čez še ostale nasvete prestopiti na dnevni red.

Predsednik je prosil, naj bi zbor še enkrat v podrobni pretres vzel nasvet, ki veli, da naj se za vselej izpusti, ali vsaj začasno (na $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ leta) ustavi določba § 6 Nr. 3: „Kdorkoli bi pozneje, kakor je tukaj rečeno, pristopiti hotel, plača toliko goldinarjev letnine, kolikor let je svoj pristop odlagal“; kajti dopričano je, da mnogi duhovniki le zato niso družbi pristopili, ker so se bali, da se bode pri obravnavi nove kongruie tudi premoženje podpornih društev v poštev jemalo. Zdaj ko je minister za uk in bogočastje v imenu vlade v državnem zboru zagotovil, da se tega ni bati, pa bi pristopili morebiti mnogi, ako bi jih doplačilo zamujene letnine ne strašilo. To vvaževaj, je občni zbor sklenil, naj določba ostane, kakor je, odbor pa naj ima pravico, kedar se mu dozdeva vmestno, doplačilo zamujene letnine spregledati. Ta polaj-

šava naj služi vsem duhovnim bratom, ki še zvnaj družbe stojé, kakor pristréno vabilo k pristopu, kakor ga je izrekla tudi diecezna sinoda v svojem 14. dekretu.

Po nasvetu nekega odbornika se tudi letno poročilo z računom ne bode dalje priobčevalo kakor priloga „Slov. Gosp.“, ampak pótem dekanijskih uradov vsem duhovnikom naše škofije.

Pri sv. Pavlu v Savinjski dolini. (Smrt.) Na praznik od mrtvih vstalega Odrašenika smo v grob položili našega Andreja Kolariča, katerega je Bog na veliki petek bil k sebi poklical na plačo za zvesto službo. Tako upamo; saj je rajni „Andrejec“ res lepo gospodaril s talenti od Gospoda mu izročenimi, ter je po človeško sodeč, lahko dal račun o svojem hiševanju. Znan je bil Andrej Kolarič ne samo domačim okoličanom temveč tudi mnogim rojakom našim, in prepričani smo, da bode vsak njegov znanec rad pritrdil besedi: Bil je pošten mož. A to je gotovo najlepši glas, katerega mu morejo še po smrti dati ljudje; Bog pa je, kateri preiskuje srce človeško. Nadejamo se, da je njegovo ime zapisano v knjigi večnega življenja; a gotovo zapisano ostaje v listju krajevine zgodovine naše. Kakor veren sin sv. matere katol. cerkve, tako je bil pokojnik tudi zvest sin slovenskega naroda. Zato časten mu spomin tudi v tem listu, katerega naročnik in marljiv čitatelj je bil naš Andrej!

Iz Ponikve. (Nemškutarske spletke, krajni šolski svet.) Nemškutarji imajo zviti rep. Nehoté se mora človek čuditi njih prekanjenosti in brezsrčnosti, s katero si prizadevajo, da bi razširili svojo liberalno modrost med slovenskimi kmeti. Vsako sredstvo jim je go volji in če jim eno odreče, hitro si v svojej prebrisaniosti izmislijo drugo. Tako so hoteli pri nas narediti podružnico za razpečanje lažilističa „kmetskega prijatelja“. Ali spodletelo jim je. Celjski nemškutarji namreč oddali so tukajšnjemu slovenskemu trgovcu mnogo lističev, da jih porabi pri zavijanju blaga. češ: tako bode list gotovo in po prav nedolžnej poti prišel v roke kmetu. Ali ni to velika zvijačnost? Nemškutarji dobro vedó, da slovenski kmet rad bere in da bi morda sčasoma se le nalezl njihovega duha, če bi zdaj pa zdaj dobil kak kos take hrane za vžitek. Mi radi verjamemo besedam trgovca, da v prvem hipu ni slutil nič hudega ter ni sprevidel namena nemškutarjev, ja, mi ugovarjamo celo, da bi bil on njih privrženec, sumljivo se nam pa zdi, zakaj ni hotel „Kmetkega prijatelja“ zamenjati z listoma „Slov. Narodom“ in „Slov. Gospodarjem“, katera sta se mu hotela dati v zameno? — „Kmetki prijatelj“ prihaja pa tudi od drugod na Ponikvo in ima tukaj zelo dobrega in urnega poverjenika. Veliko listov pride tudi iz Šmarija in kakor zanesljive osebe pravijo, naravno iz rok

osobja, ki ima sicer vse drugo opravilo. Odkod pa osobje te liste dobi, nam je jasna uganka. — Zadnjo nedeljo morala bi biti tukaj volitev načelnika krajnemu šolskemu svetu. Prišli so bili vsi udje kraj. šolskega sveta razun enega, to pa je bilo možu, ki svojo globoko modrost zajema iz „Tagespošte“ in „Deutsche Wacht“ (slovenskega lista še ni nikdar prebral) dovolj, da je oblastno določil nesklepčnost seje. Kmetje so mu milostno prikimali „oni že vejo“ ter se razšli. Volitev je sedaj preložena na soboto 25. t. m. Upamo da se tedaj kmetje ne bodo dali vgnati v kozji rog in da bodejo volili enega iz svoje sredine, ne pa „gospoda“, ki še ni nikdar odločno pokazal svoje narodnosti.

Za danes dovolj, gospod urednik, ko se bodem zopet oglasil, poročal Vam bodem veliko zanimivega, tedaj bodem posegel malo globlje v vrečo in privlekel iz nje jako pisane reči.

Iz Celja. (Slovenske stranke in nemško uradovanje.) Prijatelj izmed kmetov nam piše: Dva soseda sta se pogodila, da ima eden od njiju pravico, iz zemlje drugega „nakop“ za svoj vinograd jemati. Vsak Slovenec ve, kaj je nakop pri vinogradih. Gospodje pri dotični sodnji pa tega niso vedeli, in ker se tem gospodom v prid nemško uraduje, zapisali so pri sodnji v svoji nemščini, da ima posestnik vinograda pravico „listje“ za svoj vinograd s sosedove zemlje jemati. — Tu ga imate! Kaj je nakop, kaj pa zopet listje? Tudi ta dogodek kaže, kako škodljivo je za Slovence nemško uradovati. In vendar vse naše zastopnike, ki nam slovensko pišejo, križem gledajo.

Na Paki. V naši vesi imamo dve prodajalnici; v obeh se dobiva izvrstno blago po primerni ceni in tudi postrežba je dobra; le napis nad eno prodajalnico se nam nikakor ne dopade, ker je — nemški. G. prodajalec sam je Slovenec, kupci so tudi izključljivo Slovenci; zato želimo vsi, da se nemški napis odstrani ter se s slovenskim nadomesti. Bilo bi to njemu in občini v čast, ljudstvu pa v spodbudo.

Opazovač.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Včeraj so se poslanci državnega zbora še enkrat zbrali v cesarskem dvoru k prestolnemu govoru, s katerim zaključijo presvitli cesar šestletno zasedanje. V tem govoru izrekuje cesar najpred svojo zahvalo državnemu zboru za njegovo požrtvalnost in pravo uvaževanje državnih koristi; potem naštevajo njegova dela in uspehe, pred vsem pospeševanje duševnih zadev avstrijskih ljudstev po dobro premišljenih sklepih o poduku in vzgoji mladine, o ustanovitvi in razširjanju učilišč, o pospeševanju obrtnijskega poduka in izboljšanju duhovniške plače; omenjajo

vrle uspehe za gospodarstvo, promet in trgovino, kar se že zdaj kaže v tem, da se je državni kredit očitno izboljšal; zato lahko državni zbor z dobro zavestjo se ozira na svoje delo, da je delal na srečo in korist domovine in vseh ljudstev. Dobre razmere z vsemi državami dajejo upanje, da bode v naši državi mir ohranjen, in tako hoče vlada vstrajno po nastopljeni poti napredovati in svojo nalogo izvrševati in dovršiti.

Svitli cesar so imenovali cesarjeviča Rudolfa za polkovnika in imatelja prvega polka ulancev ter podelili baronu Beku, načelniku generalnega štaba, veliki križ Leopoldovega reda. — Gosposka zbornica je pretečeni teden med drugimi prevdarila dvoje jako važnih vprašanj, namreč: 1) Ali je prav, da se potepuhi po prisilnih delalnicah k delu silijo in 2) o napravi in vzdrževanju takih posilnih delalnic. Sprejela se je konečno postava, da se bodo postopali, kateri so posebno kmečko ljudstvo nadlegovali, zaprli po prisilnih delalnicah. — Preteklo soboto se je hrvatski deželni zbor zopet otvoril. Sestava zabora se ni nič spremenila po dopolnilnih volitvah. — Naslednik Schwarzenberg-ov v Pragi bode brž ko ne grof Schönborn, kateri je od stolnega kapitola in ministerstva predlagan. — Nove volitve za državni zbor se bodo vršile od 8.—15. junija. —

Vnanje države. Po časnikih se bere, da se bode letos zopet sošli ruski, avstrijski in nemški cesar in sicer v Galiciji. — 18. aprila so praznovali v Rusiji tisočletnico sv. Metoda; zato je prišlo v Petrograd veliko odločilnih Slovanov, med njimi tudi bolgarski metropolit in Ristič, bivši srbski ministerski predsednik. Slovesne božje službe v Izakovi cerkvi so se udeležili car in carica in veliko vojaških in civilnih dostojanstvenikov. Rusi so na Kavkazu zbrali 30.000 vojakov, kateri so se podali na na Afgansko mejo v Sarak; v Sebastopolu se dela več novih ruskih topnjač; nihče ne ve, bode se li mir ohranil ali ne. „Moskavskija Vedomosti“ pišejo, da je angleško-ruska vojska, neizogibna, ako Angleška ne popusti zasedene luke Hamilton. — Francoska in Kitajska vlada sklepati mir. Dva Kitajska poslanca sta odpotovala iz Pekinga v Tonking, da se sklene stalni mir. — Tudi republiki Guatemala in Sansalvador napravili ste mir in se je oklicala splošnja amnestija. — Laška vseučilišča, katera so bila od naučnega ministra zarad dijaških uporov zaprta, so se zopet odprla.

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slov. Štajerskem.

Dravsko polje, tako slavno, tolikokrat s človeško krvijo močeno odmevalo je pogostoma

ne samo od bojnega kriča in stoka smrtno ranjenih vojščakov, ampak tudi od milega zdiho-vanja in plakanja umirajočih v groznem pomoru. Prodnata zemlja ptujskega polja je popila tako nekatero solzo, ki jo je povzročila bleda pošast kuge. Osobito so solze britkosti tekale prav obilno v sedemnajstem stoletji, ko je angelj morije tudi te kraje nekaterokrat obiskal. Zato se pa v Ptuji in na dravskem polji še dende-nešnji nahaja največ kužnih spominkov ravno iz ove dobe.

Najstarejši kužni križ iz sedemnajstega stoletja stoji v Oslušovcih tik velike ceste, ki pelja iz Ptuja v Ormož, in nam naznanja, da je brezusmiljena morilka pobirala svoje žrtve po ptujskem polji uže l. 1614. Prej ko ne je tudi ovi križ, ki stoji pod lipo pri sv. Marku ob veliki cesti iz Ptuja v Borl in ktereja je dal oskrbnik markovske grajščine, Jernej Wresnik l. 1617 postaviti, — kužni spomenik; — pa kaj gotovega nam ni znano.

Prava doba britkosti se je za te kraje začela še le z l. 1623. Za zlo vročo in nezdravo spomladjo sledilo je še bolj gorko leto z lakoto, dragoto in kugo. Slednja je v letih 1623 do 1625 davila v Ptuji tako hudo, da si ni upal nikdo tri leta tje. Potem je sicer za nekoliko let prenehala, pa l. 1640 se je zopet prikazala. Toda takrat menda ni posebno hudo morila, ker zapisniki naštevajo le malo kužnih žrtev. Tudi v letih 1641, 1642, 1643 in 1644 prikazala se je morilka nekaterokrat na ptujskem polji, a večidel samo v posameznih hišah, le v Kiearu blizu Ptuja morila je leta 1641 precej hudo, kar razvidimo iz križa, ki ondi stoji. L. 1645 začela je precej hudo daviti v Ptuji in okolici. Meseca avgusta je v mestu bilo uže 17 hiš zaprtih in den za dnevom umrlo je za kugo 8 do 9 oseb. Tudi samostan minoritov je v tem letu zgubil 5, ali kakor trdijo drugi, celo 9 udov.

Iz mesta se je nevarna bolezen po nepre-vidnosti meščanov zatepla tudi v Haloze. Ker jih je semtertje, posebno pa pri sv. Vidu mnogo umrlo, je v vinogradih in na polji delo zaostalo, in ubogi ljudje, katerim je smrt bila prizanesla, so trpeli hudo pomanjkanje in niso imeli sčim davkov plačati. Zato je župnik pri sv. Vidu, Tomaž Zohely prosil pri deželni vladi znižanja davkov za svoje farane. Isto so storili tudi dominikani in minoriti v Ptuji. Prvim so bili vsled tega davki znižani za 834 fl., drugim pa za 655 fl.

Da bi Bog hudo šibo odvrnil, obrnoli so se meščani in okoliščani zaupljivo k sv. Roku ter so obljubili, da bodo, ako kuga preneha, postavili cerkvico ovemu svetniku v čast. In res uže l. 1646 je v Ptuji in okolici kuga prenehala, med tem ko je v drugih krajih slov. Štajerja, osobito v celjskem okrožji davila huje,

kakor kedaj koli poprej. Vsled storjene obljube je torej nek Ivan Rajavec iz Hajdine začel pri meščanih in okoličanih pobirati milodarov in s temi zidati cerkvico sv. Roka na majhnem gričku zunaj mesta, v katerem je baje kralj Hunov, Atila pokopan. Uboštvo je bilo sicer veliko, a kljubu temu se je od leta do leta nabralo toliko, da je cerkvica l. 1650 bila gotova. V njej se je znanprej več, kakor sto let ob raznih dnevih obhajala služba božja in pogostoma so dohajali tje v procesijah verni kristijani, da bi se mogočnemu priprošnjiku pri Bogu priporočevali. Ali vsled ukaza cesarja Jožefa II. zadela je l. 1786 tudi ta cerkvico žalostna osoda, da je bila v vojaški magacin spremenjena. Pri tej priložnosti je nek vojak zapisal na zahodno steno sledeče besede: „Sv. Rok, v katerega češčenje je bila ta cerkvica nekdanj postavljena, odpusti nam kristijanom, ki tvoje svetišče onečastujemo. Toda vtegnejo še priti časi, ko te bomo zopet pomoči prosili“. — Dne 5. novembra l. 1818. so okoličani ovo cerkvico od vlade za 714 fl. kupili, lepo osnažili in zopet blagosloviti dali. In še dendenesnji stoji na gričku ter opominja Ptujčane, naj ne pozabijo na žalostne dni obiskovanja božjega in naj dajo hvalo Bogu, ki jih dendenes enakih nezgod milostljivo varuje.

(Dalje prih.)

Smešnica 17. Zakaj pa ljudje tata, katerega zaprejo, imenujejo „ubogega“ človeka? — Ker bogatih tatov ne zapirajo!

Razne stvari.

(Sv. birmo) bodo mil. knez in škof priložni mesec delili v Breški dekaniji in sicer: 13. majnika v Sevnici, 14. v Brežicah, 15. v Dobovi, 16. na Bizeljskem, 17. v Pišecah, 18. v Sromljah, 19. v Vidmu, 20. v Koprivnici in 21. v Rajhenbergu.

(Zakrament sv. birme) se bode letos tudi delil v Ptujski dekaniji od 5—13. junija, v Lenartski dekaniji od 17—25. junija in v Gornjo-graški dekaniji od 3—9. avgusta.

(Presvitli cesar) podarili so občini Kamei pri Mariboru za razširjenje šole 200 fl.

(† Umrl) je č. g. Tworkievič, vojaški župnik v Gradcu.

(Ptujška čitalnica) imenovala je škofa Strossmajer-ja za častnega člana.

(Novo osnovana čitalnica) pri sv. Petru pod sv. Gorami se bo 26. t. m. popoldne ob 4. uri slovesno otvorila. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Dar.) Naš rojak gosp. Ant. Gregorič iz Ptuja je tukajšnji šoli blagovolil lepo podobo sv. apost. Cirila in Metoda darovati, za kar se mu v imenu kraj. šol. sveta izrekuje najsrčnejša zahvala.

(Starost človeška). Srednja starost človeška je 28 let. Četrty del ljudi umrje pred 7. in polovica pred 17. letom. Med 1000 ljudi učka samo eden 100 let. Na celi zemlji umrje vsak dan okoli 90.000 ljudi.

(Krajevna zastava) bode letos meseca septembra v Mariboru. Predsednik razstavne komisije je gosp. dr. Mullé, njegov namestnik pa g. Kalman, ravnatelj vinorejske šole.

(Velika voda.) Pretečeni teden je Drava tako narasla, da se je voža na Ormužkem brodu utrgala.

(Hiša za bolehne duhovnike) se stavi na Dobrni na račun družbe duhovnikov Lavantinske škofije. Dne 10. aprila so č. gosp. dekan Gajšek slovesno temeljni kamen vložili.

(Vtopljenec.) katerega so uni teden pri Mariboru iz Drave potegnili, je bojda Franc Ogrizek, brat Slatinskega župana.

(V Ormožu) pri drugi volitvi za mestni zastopsta v tretjem razredu voljena dva narodna gospoda: Dr. Omulec in Jakob Žinko in dva druga ponudnika.

(V deželnem šolskem svetu) v Gradcu so sklenili, opustiti vstanovljenje nove šole v Bojsnu v Breškem okraji in dovoliti po eden sporedni razred v Šmarji in pri sv. Petru pri Radgoni, potem razširiti šoli v Sevnici in pri sv. Vidu pri Ptui v štirirazrednice. — Hermina Omulec je bila postavljena za učiteljico ročnih del za okoličansko šolo v Ptui in na Hajdinju.

(Šmarnice.) V zalogi katoliške bukvarne v Ljubljani so izšle „Šmarnice“ za leto 1885 z naslovom: „Ave Marija! Podučljivo razlaganje molitve Češčena si Marija! Za Šmarnično opravilo spisal Jož. Kerčon, duhoven ljubljanske škofije.“ Več pové „Inserat.“ Dobiva se tudi pri Jan. Leon-u v Mariboru.

(Duhovske spremembe v Lav. škofiji.) Č. g. Fr. Nachtigal postal je župnik pri sv. Ožbaltu; č. g. Ivan Govedič je provizor v Šoštanji; č. g. Ferd. Majcen, pride kot katehet in mestni kaplan v Ptuj; č. g. Franc Irgl kot nemški pridgar in katehet v Celje. Prestavljeni so še č. g. kaplani: Vincenc Čepin v Šoštanj, Janez Wolf v Gornjigrad, Jožef Plešič k sv. Petru pri Radgoni. Kaplanija v Središču ostane začasno izpraznjena.

(Spremembe pri učiteljstvu.) G. Ignac Karba postal je stalni učitelj pri sv. Križu blizu Ljutomera; g. Fr. Pinter, dosedaj proviz. učitelj v Stopercih pride za podučitelja k sv. Barbari v Haložah.

Loterijske številke:

V Gradcu 18. aprila 1885: 83, 36, 53, 59, 35
Na Dunaji „ „ 63, 62, 4, 41, 73
Prihodnje srečkanje 2. maja 1885.

Prostovoljna prodaja. 1-2

Lepo posestvo poleg cerkve sv. Jurja, lep vrt z mladim sadnim drevjem nasajen, zraven hrama studenec, vse v najboljšem stanu za vsako gospodarstvo ali kupčijo pripravljeno.

Več pové

Ana Planer,

pri sv. Jurju pošta sv. Lenart
v slovenskih goricah.

Oznaniilo.

Trije živinski sejmi, ki so pri sv. Barbari v Halozah že davno ustanovljeni, so 20. marca, 1. maja in 4. decembra vsako leto. G. kupci in prodajalci živine na noge torej 1. maja! Stojnine ne bo nihče plačal.

Sv. Barbara v Halozah,
dne 14. aprila 1885.

Jurij Klinc,
predstojnik.

Praktikanta

iz dobre hiše, ki je dovršil vsaj spodnje srednje šole ter je slovensčine in nemščine zmožen, išče slovenska tverdka v Trstu.

Ponudbe naj se pošiljajo: G G št. 3 poste restante v Trstu. 1-2

Anton Jellen,

urar v Trbovljah (Trifail)

prodaja in popravlja po prav nizki ceni, stenske in žepne ure in brušene, za oči primerne očale. Sprejema tudi v popravilo zlate in srebrne reči.

Priporočba.

Podpisani si usoja častitim trgovcem in stavbarjem vsako v njegovo stroko spadajoče **ključavničarsko delo** priporočati.

Tudi opozarja lastnike fabrik in poljedelskih strojev, da vsaki liv iz železa (do 200 kg.), iz kovine in cinka po poslanih modelih ali pa po zriskih in podatkih izvrši. Zlomljeni livni deli se vnovič lijejo, ako se mu ovi deli pošljejo. Pogoji so ceni. Modeli se zaračunijo po lastni kupni ceni.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Lorber,

ključavničar in livar železa in kovine
v **Zavcu** (Sachsenfeld).

1-2

Železniška postaja: Celje.

VABILO

k seji občnega zbora okrajne posojilnice. Posvetovalo se bode:

1. O računu za leto 1884 z določilom o letnem pridobičku in odvezi načelstva;
2. bode izločitev društvenih udov, ki društvenih pravil ne izpolnjujejo;
3. nadomestnje 5 udov nadzornega svetovilstva;

4. volitev 3 udov v cenilno komisijo.

Seja je v nedeljo 3. majnika t. l. v šolskem poslopju v Ljutomeru in se začne ob 8. uri predpoldnevom.

V Ljutomeru dne 15. aprila 1885.

Ravnateljstvo.

Naznanilo.

V zalogi podpisane bukvarne so izšle „Šmarnice“ za leto 1885 z naslovom:

AVE MARIJA!

Podučljivo razlaganje molitve „Češčena si Marija!“

Za Šmarnično opravilo spisal

JOŽEF KERČON,

duhoven ljubljanske škofije.

Z dovoljenjem visokočastitega kapitelvikarstva
ljubljanske škofije.

XII, 338 str.

Te „Šmarnice“ se odlikujejo po posebno dobro odbrani tvarini in praktični izdelavi. Že ime preč. gosp. pisatelja, vnetega pospeševalca Marijine slave, je porok, da bo ta prelepa Marijina knjiga v srei vernih Slovencev na novo poživila ljubezen in vdanost do prečiste Device in Matere Marije ter posebno dobro služila prelepi majnikovi pobožnosti.

Tvarina je tako-le razvrstena:

Materni dom — Marijina prva daritev — Mati, pozdravljena od Boga — Mati, pozdravljena od ljudi — Materno ime (2) — Materno sree (2) — Materna čast — Materna slava (2) — Materni dar (4) — Materna sreča (3) — Materna moč (3) — Materna bolečina (3) — Materni blagoslov (4) — Materna zvestoba (2) — Materna beseda za slovo — Pridejana je sv. maša, molitve po vsaki tihi maši, lavretanske litanije in sv. križev pot.

Cena te knjige je naslednja:

Vezane v pol usnji . . . . fl. —.90

„ vse v usnji . . . . „ 1.—

„ „ „ zlata obreza „ 1.20

Po pošti 10 kr. več. Kdor jih 12 skupno naroči, dobi ene za nameček.

1-2

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Službo organista in mežnarja

išče 27 let star človek, oženjen na kako farno cerkev. — Več pové Jan. Leon v Mariboru.

2-2

Vabilo

k občnemu zboru ormoške posojilnice, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki bo v nedeljo 26. aprila 1885 ob 3. uri popoldne v čitalnični dvorani v Ormožu.

Dnevni red:

1. Poročilo predstojnikovo, polaganje končnega računa in bilance za leto 1884.
2. Poročilo nadzornišтва o računu in bilanci za leto 1884.
3. Predlog predstojništva in nadzornišтва naj se čisti dobiček izroči združnemu premoženju.
4. Dopolnilna volitev enega uda v predstojništvo, oziroma podpredsednika mesto pokojnega gospoda dekana Jožefa Siegfrida Sporna.
5. Mogoči predlogi.

V Ormožu dne 7. aprila 1885.

Ivan Vertnik,
knjigovodja.

Dr. Ivan Geršak,
predstojnik.

Cvet zoper trganje

je odločno najboljše zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrple ude in kite itd., malo časa, če se rabi, pa mine *Schützmarke*. popolnem trganje, kar dokazuje obilo zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliči“ z zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Kri čistilne kroglice

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaženem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih; v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 fl. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Planinski zeliščni sirop kranjski à 56 kr.,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in plučne bolečine. Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Razpošilja se vsak dan po poštnem povzetju

v lekarni „pri samorogu“

Julij pl. Trnkoczy-ja
na Mestnem trgu v Ljubljani.

Velik živinski sejem

bo 28. aprila pri sv. Antóniju v Slov. goricah.

2-2

Sesaljke

solidne izdelave za različne potrebe: pivovarne, fabrike, rude, vodnake, dalje vodotočne cev, sesaljke in spravo za kletarstvo, angleške cevi iz kovanega železa, cevi iz koprnine in gumija,

kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemače železne za razne cevi, spravo za kopališča, izljavnike, kotlje za narejanje plina, varovalno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu
naposled

blago iz lite kovnine in mednine
po obrazcih

priporoča po najnižji ceni in s poroštvom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

Izvrsten med

(garantiran pitanec),
v plehastih škatljah po 5 kil (kilo po 60 kr.), škatlja 30 kr.,
se dobiva proti poštnemu povzetju ali pa proti gotovi plači pri

Oroslavu Dolencu,
svečarji v Ljubljani.